

1. Н. Хрущевтің аграрлық саясатындағы жаңа бағдары ол ауыл шаруашылығы

Шер илеру және тықайту. Ол көптеген аграрлық саясатын Қазақстан шегінде белсенді жүргізген. Аграрлық саясат-дегеніміз ауыл шаруашылығы мен бүкіл аграрлық-өнеркәсіптік комплексінің мемлекеттік экономикалық тұрғыда ұдайы дамуы.

2. Қазақстанға тікелей қатынаста тың және тықайтқан жерлерді игеру науқаны басталды. Бірақ бұл жоспарда Қазақстан басшылары қолдамады. 1950-80-ж. ауыл шаруашылығында қалыптасқан жағдай, тың жерлерді маппай игеру, тыңның алтамыра табыстары мен нәтижелері. Тың игеру ерекше дайындықпен жүргізілді. Қазақстанда көптеген елділік жерлер көбейді. Астық өндіру көлемі төмен Қазақстан 2-орында шықты.

Соның арқасында Қазақстан Орта Азия мен Сібірді, Франция өсіткінен қамтамасыз етті. Тың игеру жоспарында Қазақстан көп ұлтты аяға айналды. Яғни интернационалдық аяға айналды. Қазақстан жерінде көптеген тұрғын үйлер, құрылыстар, мәдени объектілер салынды. Оң мыңдаған шақырым жолдар салынды. Ауыл шаруашылығының техникалық базасы нығайту ісі қолға алынды. Қазақ совхоздарына сол кездері 103 мың трактор, 38 мың комбайн, 73 мың ауыл-күш машинасы іске қосылды.

3. Тың игерудің тек алтамыра кезеңінде республикаға өзге республикалардан 640 мың адам көшіріліп ақылған. Қазақстанда 18 млн га. тың жер, келесі бүркітін аяқтама тыртылған жерлердің 60,6% игеріліп, республикаға елістік көлемі 22,4 млн гектарға жетті. Осының арқасында 1958-ж. алтамыра рет шаруашылық ұлт астық алып, Ленин орденімен марапатталды. Қазақстанда 3р азаматтан өндірілетін астық 2 мың кг-ға жетті.

1954-1962-ж. таңа Қазақстанға 2 млн, осыдан адам көшіріліп ақылған. Осының нәтижесінде бір мәтіннен Ресейді, Украинаны және т.б. республикалардың бірқатар аудандарында мыңдаған адамдар бос қалды. Екінші мәтіннен 20-30 мыңдағы құрған-сұрйыққа қазақ халқы сана күрт кеміді. Тың игеру жоспарында маппай қоныс аудару науқаны рухаше, ізеттілік саласында да үлкен зиян алып келді. Қазақ

тіліндегі мектептер сана 700-ге кеміп, қазақ тілінде мұғалімдері әдебиеттер, баспасөздің сана күрт төмендеді. 3 мыңнан астам елді мекеннің аты өзгертіліп, тарихи қаттық санаға ике қойылды. Тарихта бүркітін санадан көлемді жер жарту басталды. Көптеген апаттар мен экологиялық апаттар, мал жайылымдарының күрт қысқаруына алып келді. Тың игерудің алтамыра жоспарында жердің құнарлы бөт қортынғы маң-баранға ұшырап қысқа кетуді салдарынан 18 млн га. осыдан жер эрозияға ұшырады.

Қалыңдағы 1 млн адамның қара топырақтың қалыптасуына, кем дегенде 2-3 жасыр қажет болды, жайылым аяға себептен ұсақ мал өсіру, қарқынды зее аялды. Ауыл шаруашылығын жақсарту, берік ету үшін, қалқоздар мен совхоздарда шаруашылық есепті енгізу, еңбектің моральдық және материалдық қызғышылығын ұжымдары міндеттері қойылды. 1970-ж. республика ауыл шаруашылығына 5,5 млрд сан қатты бағын

Сол жоспары бүтін үлкен көп ақыл...

1954 жылы таштада көрмемен тер көлемі: КСРО-да - 13.4 млн. Ал Қазақстанда - 8,5 млн.
Әрбір бір деңгейдегі таң үзгілігі терлердің термемен Қазақстанда үзгілігінің көрсетеді.
Мәтінсіз құбылыстар: жергілікті маңдай ауырады, мал шаруашылығы төмендеді, тер су
ақтары орташа атады, республиканың ұлттық әрекетінің ескеріледі. Тілдің және
демографиялық ақуал өзгеріске ұшырады, таң терлер үшін елістіктің тиімді пайдаланылуы
үзгі басталғаннан кейін 80 млн өткенде тала құрылды.
Қазақстан теріне келген таң үзгішілердің және маастар құрады. Олар көп қалаға
қазып қарап, қазып осы жерге қатады. Бірақандай елді-мекен башыған ең қалаға
кейін қоныстана бастады. Арман-мақсаттары созылған кейінгі тұрған қалған
халықты өмісқан бойдыру әді. Халыққа азық-түлік жеткізеді, адамдар көп алу үшін
үлкен кезекте тұруға мәжбүр болды. Айттықта қалған халықты құтқару үшін, үкімет
тыңайтылған терлерді қайтып тыңайту туралы шешім қабылдады. 1954 жылы мемлекет
жерге еліп қараса, Қазақстанда 130 мыңнан астам адам, ал 1954-1955 жылдары
барлығы 360 мың механизаторлар, құрылысшылар және т.б. мамандар, инженерлік-техникалық
педагогикалар жіберілді. Қазақстанның облыстары мен аудандарынан 12 мың маастар
тыңына жасады. Таң үзгіштердің маастары Қазақстан халық саны 39,2% ұлғайды. Көп қалаға
қазып қарап, халықты көпшілік бойдырамыз деген аздақ арман мен талақ ұранның мәтінге
келген маастардың таң үзгішге келген адамдардың ұрпақтары ғазір осы елге бәзмет
етіп, адам санын көбейтуде.